

Záměr k tvorbě SMĚRNICE O HLAVNÍ ČINNOSTI DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Podstatným impulzem pro vznik Směrnice o hlavní činnosti byla procesní analýza, která v naší organizaci probíhala v letech 2010 a 2013, respektive 2014. Rozbory potvrdily zcela výjimečný význam výchovné práce s dětmi a mládeží, občas ovšem vnímané jako „samozřejmost“. Současně prokázaly, že tato oblast není (s výjimkou táborové činnosti) nijak formálně upravena, že je ošetřena pouze po metodické stránce. To je paradoxní, protože některá (podpůrná) odvětví naší činnosti (jako například vzdělávání či hospodaření apod.) jsou popsána v samostatných vnitřních předpisech s pečlivostí pionýrům vlastní. Nepřítomnost předpisu vede k nadbytečným dohadům např. o výkladu pojmů.

Zhodnocení stávajícího (právního) stavu

V současné době je v ČR samostatným zákonem upravena oblast formálního vzdělávání ve školách a zájmového vzdělávání ve střediscích volného času (školský zákon). Oblast neformálního vzdělávání, do které činnost Pionýra spadá, samostatnou zákonnou úpravou řešena není. Poslední pokus o samostatnou přípravu Zákona o mládeži Poslanecká sněmovna přerušila a přenesla úlohu na ministerstvo. Následovalo několik let pokusů MŠMT (za výrazných kritických připomínek zejména z Ministerstva vnitra), nicméně poté co se uvažovaný „Zákon o mládeži“ proměnil v návrh s pracovním označením „Zákon o úpravě podmínek státní podpory v oblasti práce s dětmi a mládeží v jejich volném čase“, byl nakonec legislativní proces ukončen (v r. 2006), neboť na něm nebyla politická shoda.

Jaká je současná situace v obecných předpisech? Odpověď na některé, pro nás třeba i ožehavé otázky, přináší celá sada předpisů, mezi jinými z. č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě, ale z. č. 179/2006 Sb. o uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Jejich obsah, s ohledem na naše potřeby, však rozhodně nenese požadavek dostatečnosti. Další pravidla pro jednotlivé činnosti jsou obsažena, jako v celé škále lidské činnosti v řadě obecně platných právních předpisů (např. silniční zákon, lesní zákon, hygienické normy, obecní vyhlášky...). Důsledek tohoto stavu je zcela zřejmý: roztříštěnost a nepřehlednost právní úpravy.

Vytvořit ucelený a vyčerpávající přehled těchto obecně platných právních předpisů (zdrojem těchto norem mohou být Evropská unie, Parlament ČR, vládní

a ministerské vyhlášky, ale též technické normy¹, krajské a obecní předpisy, provozní a přepravní řády a další) a začlenit ho do našeho dokumentu se jeví jako nepraktické zejména pro faktickou nemožnost zajištění jeho průběžné aktualizace. Vždy bude platit, že naše vnitřní norma upravuje postupy tam, kde nejsou těmito obecnými předpisy řešeny, a tyto jsou jí vždy nadřazeny.

V současné době existuje uvnitř Pionýra jako závazná norma pouze Směrnice pro pionýrské tábory. Ostatní formy činnosti nebyly standardizovány žádným podobným dokumentem.

Z tohoto důvodu vlastní vnitřní norma a bezpečnostní předpisy vytvoří prostředí právní jistoty jak pro účastníky, tak zejména pro pořadatele, resp. dobrovolníky ve spolku.

Hlavní principy navrhované směrnice

- Základní filosofií směrnice je: být kvalifikovaným doporučením, nepopisovat do detailu jednotlivé činnosti, např. formou procesů či stanovit jediný vhodný postup. Chce pracovat s minimálním standardem, který pořadatel musí pro danou formu činnosti dodržet, aby pravidlům dostál.
- Snaží se jasně a na potřebném stupni obecnosti (kde je to možné):
 - popsat a upřesnit jednotlivé, typické a nejčastější způsoby výchovné práce;
 - vymezit podmínky, které je třeba pro jejich uskutečňování vytvořit;
 - stanovit konkrétní prováděcí postupy, včetně požadavků na personální zajištění, a bezpečnostní pravidla;
 - stanovit odpovědné osoby, způsoby delegace dílčích činností a provádění kontroly;
 - vyjádřit, že pokud se jedná o činnost atypickou, je třeba postupovat podle předpisů, které jsou pro případ obsahově a účelově nejbližší.
- Doplňuje vnitřní předpisy Pionýra ve věci práv a povinností pionýrských pracovníků, které se váží k hlavní činnosti spolku - tedy účelu, pro který byl spolek zřízen (soustavné výchovné práce s dětmi a mládeží).
- Představuje praktické a organizační vymezení činnosti, nijak dopodrobna nepřikazuje její obsah.

Potřeba tohoto předpisu

Vnější důvody

- Odráží požadavek státu jasně definovat u dotačně podporovaných organizací základní standardy nebo popisy procesů.
- V komunikaci s veřejností dokument prokazuje nastavení jasných vnitřních standardů.

¹ Ty mají ovšem zvláštní postavení: jde totiž o tzv. kvalifikovaná doporučení. Nejsou závazné (což je dáno systémem jejich vzniku), nicméně jejich používání - jakkoli je dobrovolné - je všestranně výhodné.

Vnitřní důvody

- Je vodítkem při posuzování situací a mimořádných událostí, které při činnosti nastaly a které mají závažný dopad na jednotlivce či spolek. Zkušenosti přitom ukazují, že ponechat posouzení takových případů na nezávislé arbitráži - která bez jakékoli opory ve vnitřních předpisech spolku vychází z nejbližších obdobných norem - přináší menší právní jistotu pro všechny osoby, které se na zajištění činnosti dětí a mládeže podílejí.
- Vytvořením směrnice se ve spolku mění „zvykové právo“ v jednoznačný písemný dokument. Je informačním zdrojem pro zodpovědné osoby.
- Bude sloužit jako metodická pomůcka a vodítko při organizování činnosti. Významným způsobem napomůže lektorům a průvodcům při výchově a vzdělávání instruktorů a vedoucích.
- Soubor vzorových příloh sjednocuje minimální požadavky na písemnou dokumentaci.

Co směrnice upravuje

Směrnice o hlavní činnosti stanovuje minimální standardy při organizačním zajištění jednotlivých forem činnosti.

Oproti současnému stavu upravuje postupy pro všechny základní formy činnosti realizované v Pionýru, přičemž stanovuje jako prvořadou celoroční systematickou výchovnou práci s dětmi a mládeží, ke které má být přednostně směřována veškerá podpora.

Směrnice také určuje podmínky, za kterých je možné pověřit instruktora či vedoucího družiny vedením dílčí aktivity. Tato praxe je v některých případech v Pionýru obvyklá, nicméně není podrobně popsána v žádném z našich vnitřních předpisů, má pouze obecnou oporu ve Stanovách Pionýra.

Součástí budou také bezpečnostní předpisy jako samostatná příloha a stanovení základních postupů při mimořádných událostech.

Zhodnocení souladu směrnice s dalšími vnitřními předpisy Pionýra

Věcný záměr směrnice je v souladu se Stanovami Pionýra, akcentuje doplnění skupiny pionýrských pracovníků ve Stanovách (vedoucí družin) a vychází i z aktuálně navrhovaných úprav Programu Pionýra.

Připravovaný předpis předpokládá zrušení dosavadní Směrnice pro pionýrské tábory a Pokynů pro pořádání akcí Pionýra na republikové úrovni a oblastních úrovních. Věcný záměr není v rozporu s žádnou další platnou směrnicí Pionýra.

Předpokládaný finanční dopad předpisu

Návrh směrnice stanovuje směřování finanční podpory zejména k celoroční systematické výchovné práci s dětmi a mládeží.

Směrnice o hlavní činnosti - záměr

Preambule - bude jazykově upraveno a rozšířeno

Dokument představuje praktické a organizační vymezení činnosti, se stanovením základních požadavků na kvalitu, bezpečnost, ochranu zdraví, ale nijak dopodrobna nepřikazuje její náplň, tu ponechává na rozhodování vedoucího s dětmi. Směrnicí není dotčena povinnost dodržovat obecně platné právní předpisy (v případě zahraniční akce včetně předpisů země, kde je akce konána).

Část I. Úvod

Vymezí hlavní činnost Pionýra v návaznosti na Stanovy a Program Pionýra, popíše účel směrnice, kterým je stanovení minimálních standardů, nikoli jediného vhodného postupu. Vysvětlí základní užívané pojmy (např. mimořádná událost, formy činnosti, pojem tábor).

Část II. Obsah činnosti

Pojmenuje cílové skupiny, výchovné nástroje a metody, cíle činnosti.

Část III. Personální zajištění

Charakterizuje pionýrského pracovníka, zejména na těch pozicích, kde přímo pracuje s dětmi, stanoví nutné předpoklady pro tuto činnost v návaznosti na směrnici o vzdělávání a práva a povinnosti pionýrských pracovníků ve vztahu k hlavní činnosti. Popíše zdroje výběru pionýrských pracovníků.

Část IV. Organizace činnosti

Stanoví základní bezpečnostní pravidla v oblasti předcházení rizikům, zdravotních předpokladů, rozsahu poučení a dohledu, postupů při úrazech a jejich evidenci. Dále stanoví minimální standardy pro prostorové zajištění činnosti a postupy při mimořádných událostech.

Směrnice upraví a vymezí postup všech pobočných spolků Pionýra při organizování činnosti: práva a povinnosti jednotlivých subjektů podílejících se na přípravě, průběhu a vyhodnocení aktivit, personální zabezpečení, řízení a dokumentaci a povinnost pobočného spolku stanovit podrobněji kompetence jednotlivých osob činných s dětmi, je-li takového zpřesnění v návaznosti na provozní podmínky třeba.. Garantuje, že jsou organizovány v souladu s dokumenty Pionýra a jsou

nedílnou součástí celoroční práce. Hlavním cílem těchto aktivit je naplňování účelu Pionýra v rámci jeho hlavní činnosti, přičemž jde:

- o krátkodobé schůzky (družina, oddíl, klub);
- o jednodenní akce;
- o vícedenní pobytové akce (do 5 dnů);
- o tábory (zotavovací akce);
- o akce pro veřejnost.

Vyjádří, že tento výčet není úplný a že aktivity mohou mít i jiné formy, musejí však být uskutečňovány a organizovány v souladu s dokumenty Pionýra, touto směrnicí a je-li třeba, s principem analogie - viz dále.

Stanoví rozsah práv a povinností volených a jmenovaných orgánů Pionýra (včetně stálých i příležitostných pracovních sekcí a štábů).

Upraví pravidla pro pořádání akcí Pionýra na republikové úrovni a oblastních úrovních.

Část V. Všeobecná ustanovení

Označuje celoroční systematickou výchovnou práci s dětmi a mládeží za prvořadou a k ní má být přednostně směřována veškerá podpora. Všechny další podpůrné či vedlejší hospodářské činnosti mohou být realizovány pouze ku prospěchu činnosti hlavní.

Popíše cykly organizačního postupu (plánování, organizace, kontrola, hodnocení). Stanoví pravidla pro vedení a uchovávání dokumentace.

Stanoví princip analogie - pokud směrnice neupravuje výslovně druh činnosti, který má být uskutečněn, použije se taková úprava, která je svým obsahem a cílem nejbližší (ovšem na nejvyšší uvedené úrovni bezpečnostních postupů).

Formuluje pravidlo pro případ pochybnosti o tom, zda hrozí bezpečnostní nebo zdravotní riziko: z důvodu náležité opatrnosti vždy vychází z předpokladu, že riziko hrozí a je nutné přijmout odpovídající preventivní opatření.

Část VI. Přejídná ustanovení

Upraví postup pro akce, jejichž příprava - v okamžiku schvalování směrnice - již probíhá.

Část VII. Zrušovací ustanovení a platnost směrnice

Zruší Směrnici o pionýrských táborech a Pokyny pro pořádání akcí Pionýra na republikové úrovni a oblastních úrovních.

Část VIII. Přílohy

Přílohy budou obsahovat například

- osnovy pro školení bezpečnosti

- vzory dokumentů potřebných pro zajištění činnosti:

A. Závazné vzory:

Schvalovací list PT
Soupis připravovaných a uskutečněných PT
Protokol o hospodářském výsledku PT
Souhlas se jmenováním do funkce

B. Doporučené vzory:

POZ akce
Vzor provozního řádu pro schůzkovou činnost
Vzorový řád provozu základny a klubovny
Vzorový evakuační plán základny a klubovny
Vzorový traumatologický plán
Vzorový plán práce
Personální zabezpečení PT
Rozpočet PT
Přihláška
List účastníka
Žádost o uvolnění pracovníka (Služební zákon, Zákoník práce)
Dohoda o výkonu funkce
Dohoda o provedení práce
Dohoda o užívání soukromého motorového vozidla
Hospodářský protokol o převzetí funkce zástupce VT pro věci hospodářské
Hospodářský protokol o předání funkce zástupce VT pro věci hospodářské
Zdravotní deník
Táborový deník
Protokol o úrazu
Kniha úrazů a mimořádných událostí